

Élìjà — Nọ́nbà Máraùn-ún

Ìdákéjẹ Àsọtélé

Jeff Pippenger

2023-10-03

Nígba tí Èlìjà mú kí Áhábù pe gbogbo Ísírèlì jọ sí Kámèlì, ó sàfihàn ní isáájú Olórùn mímu ijo jáde kúrò nínú Àwọn Àkókò Òkùnkùn ní 1798 lẹyin oḍun méta àtààbò inúnibíni, àti mímu wọn lo sí 1844, àti lẹyin náà sí 1863. Àwọn ojo méta wonyi ni awon ami onà méta ikeyin nínú isètò “àkókò méje” gégé bí Aísáyà ti gbé kalẹ ní orí keje.

Ìtàn kan náà ti oḍun 1798, 1844 àti 1863 ni a tún sàpeṣe nígbà tí Mose darí awon omo Israeli jáde kúrò nínú erú Ejibiti lo sí Oke Sinai. Itàn awon angeli akokó àti ekeji dúró fún irinajo Millerite, eyi ti ó bẹrẹ ní akókò opin ní oḍun 1798, tí ó sì tẹsíwájú títi irinajo náà fi di ijo ní oḍun 1863. Elijah àti Mose ni eleríi patàkì méji ti itàn Millerite, wọn sì ni eleríi patàkì méji nínú iwé Ifihàn ní àsikò itàn angeli keta.

Ìsísẹ Millerite ni ó samisi ibẹrẹ ihinrere àinípẹkun ti Ifihàn mérinlá, Future for America si ni ó samisi opin re. Láàárín isísẹ ibẹrẹ ti awon Millerite àti isísẹ ipari náà, a rí ijo Seventh-day Adventist. Gégé bí awon akowé-itàn ijo Adventist ti so, ní oḍun 1856, iyókú isísẹ Millerite wo ipò Laodicea, báyii ni akókò Filadelfia tí ó dúró fún oḍun 1798 títi dé 1856 si pari.

Nínú àpilẹko tí ó sáájú a fi hàn pé imísí fi idààmú irin-ajo koja Okun Pupa bá idààmú ilá ti oḍun 1844 mu. Ní akókò náà, idánwò ojo Isinmi gégé bí a ti sàpeṣe re nínú mánà dé sí itàn Mósè. Ní ibi asotélé kan náà, imólẹ tí ó ti Ibi Mímọ̀ Jùlọ wá bẹrẹ ilàna idánwò àti iwènumọ kan tí ó bẹrẹ pẹlú ojo Isinmi, fún awon tí wọn ti koja okun náà tí wọn sì ti wo Ibi Mímọ̀ Jùlọ nípa igbàgbó. Ilàna idánwò tí ó sáájú 1844 bẹrẹ nínú itàn Mósè nígbà ibi re, àti fún awon omo-eyin Miller ní 1798 pẹlú ilosiwájú imọ̀ tí Dánièlì fi hàn pé yòò mú ilàna idánwò olópè méta wá, eyi tí ó yorí sí idájó.

Òpò èniyàn ni a ó wẹ mọ, a ó sì so wọn di funfun, a ó sì dán wọn wò; sùgbón awon eni búburú yòò máa hùwà búburú; kò sí eni kankan nínú awon eni búburú tí yòò lóye; sùgbón awon ológbón yòò lóye. Danieli 12:10.

Ìsipayá idájó náà ní October 22, 1844 ni a fi hàn ní apeṣe nípasẹ idájó Fáraò tí ó bẹrẹ pẹlú awon akóbí ilẹ Ejibiti tí ó sì pari nínú omi Okun Pupa. Nígba tí awon ológbón wo ibi Mímọ̀ Jùlọ lo nípa igbàgbó, tabi ti wọn koja nípasẹ Okun Pupa, ilàna idánwò tí ó ti bẹrẹ ní akókò opin ní 1798 tẹsíwájú koja 1844. Nínú itàn Mósè, a sojú re pẹlú idánwò mewáá, eyi tí Ísírèlì kùnà ní gbogbo ipele. Ikeyin nínú awon idánwò mewáá náà ni nígbà tí awon amí méjilá sawári Ilẹ̀ Ilé. Idánwò akókò nínú itàn Mósè ni idánwò manna tí ó dúró fún Sábáàti, àti fún awon Millerite a mọ Sábáàti gégé bí idánwò akókò lẹyin October 22, 1844. Níwọn bí idánwò akókò se je Sábáàti nínú awon itàn méjèjì tí a fi wé ara wọn, awon idánwò mesàn-án tí ó tẹlé e nínú itàn Mósè fi hàn pé lẹyin 1844, yòò wá lésèsẹ idánwò kan tí yòò samónà sí iwólé sínú bóyá Ilẹ̀ Ilé tabi aginjù ikú. 1863 dúró fún idánwò ikeyin fún isikiri Millerite. A ó bẹrẹ igbéyèwò yíi nígbà tí awon amí méjilá bá pada pẹlú iròyin wọn nípa Ilẹ̀ Ilé.

Wọn sì padà wá láti inú isàwárí ilẹ̀ nàà lẹ̀yìn ogójì ojó. Wọn sì lọ, wọn sì dé ọ̀dọ̀ Mose, àti Aaroni, àti gbogbo àjọ àwọn ọmọ Israẹli, sí aginjù Parani, sí Kadeşi; wọn sì mú iròyìn padà tò wọn wá, àti tò gbogbo àjọ nàà wá, wọn sì fi èso ilẹ̀ nàà hàn wọn. Wọn sì sọ fún un pé, “A dé ilẹ̀ nàà tí iwọ̀ rán wa sí, nítóótó, ó n ẹ̀n pẹ̀lú wàrà àti oyin; èyí sì ni èso rẹ̀. Sùgbón, àwọn èniyàn tí n gbé ilẹ̀ nàà lágbára, àwọn ilú nàà sì ní ògiri, wọn sì tóbi gidigidi; pẹ̀lúpẹ̀lú, a rí àwọn ọmọ Anaki níbẹ̀. Àwọn Amaleki n gbé ní ilẹ̀ gúúsù: àwọn Heti, àti àwọn Jebusi, àti àwọn Amorini n gbé ní àwọn òkè: àwọn Kenaani sì n gbé létí òkun, àti létí Jordani.” Kalebu sì mú kí àwọn èniyàn dakẹ̀ níwájú Mose, ó sì wí pé, “È jẹ́ kí a gòkè lọ lẹ̀sẹ̀kẹ̀sẹ̀, kí a sì gba ilẹ̀ nàà; nítorí pé a lè borí wọn dájúdájú.” Sùgbón àwọn ọ̀kúnrin tí wọn bá a gòkè lọ wí pé, “A kò lè gòkè lọ bá àwọn èniyàn nàà jagun; nítorí wọn lágbára ju wa lọ.” Wọn sì mú iròyìn búburú ilẹ̀ nàà tí wọn ti sàwárí wá fún àwọn ọmọ Israẹli, wọn sì n wí pé, “Ilẹ̀ nàà tí a ti rin kojá láti sàwárí rẹ̀, ilẹ̀ ni tí n jẹ́ àwọn olùgbé inú rẹ̀ run; gbogbo àwọn èniyàn tí a sì rí nínú rẹ̀ jẹ́ ọ̀kúnrin oníga nílá. Ní ibẹ̀ pẹ̀lú ni a ti rí àwọn òmirán, àwọn ọmọ Anaki, tí wọn ti inú àwọn òmirán wá: a sì dàbí tata ní ojú ara wa, bẹ̀ẹ̀ sì ni a rí ní ojú wọn.” Nọ́nbà 13:25–33.

Èsẹ̀ yìí láti inú Ìwé Numbà ní àwọn òtítọ̀ pàtàkì gidigidi kan tí ó yẹ́ kí a fi àkíyèsí sí, tí a sì lè tètè foju kọ́ bí a kò bá wo itàn tí a sàpẹ̀júwe nínú rẹ̀ gégé bí àpẹ̀rẹ̀ isísẹ̀ Millerite. Kókó kan ni pé àwọn ọ̀lọ̀tẹ̀ pẹ̀lú “iròyìn búburú” nàà n kùnà nínú idánwò wọn kẹwáá àti ikeyin, àti pé nínú idánwò ikeyin nàà ni a fi àwọn egbé èniyàn méjì hàn. Àwọn egbé méjì nàà, tí wọn ti n dàgbà sílẹ̀ jákèjádò itàn àwọn idánwò mèsàn-án sáájú, fi iwà wọn hàn gégé bí “iròyìn” tí wọn yàn láti gbà. Ní ọ̀dún 1863, Adventism Millerite kọ iròyìn Mósè sílẹ̀ gégé bí a ti sọjú rẹ̀ nínú àsoṭẹ̀lẹ̀ isinrú nínú Lefitiku mērindínlọgbòn. Iròyìn tí Jósúà àti Kálebu mú wá jẹ́ itúnròyìn “iròyìn” Ọ̀lọ̀run lásán ní gbogbo itàn igbàlà wọn kúrò nínú isinrú. Láti igbà ibí Mósè lọ, Ọ̀lọ̀run ti se ilé rí pé Ọ̀un yòò mú wọn jáde kúrò nínú isinrú, yòò sì mú wọn wọ ilẹ̀ tí a ti se ilé rí rẹ̀ fún Ábúrahámù ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọ̀rúndún sáájú. Jósúà àti Kálebu dúró fún àwọn tí wọn dúró ló rí iròyìn ipilẹ̀, àwọn amí mẹwáá yòókù sì kọ́ ó pé ní tòótó Ọ̀lọ̀run ti fi iròyìn nàà hàn.

Gbogbo ijọ̀ sì gbé ohùn wọn sókè, wọn sì ké; àwọn èniyàn nàà sì sunkún ní alẹ̀ nàà. Gbogbo àwọn ọmọ Israẹli sì nkùn sí Mósè àti sí Aaroni; gbogbo ijọ̀ nàà sì wí fún wọn pé, Iba se pé àwa kú ní ilẹ̀ Ejibiti! tàbí iba se pé àwa kú ní aginjù yìí! Èéṣe tí Olúwa fi mú wa wá sí ilẹ̀ yìí, kí a lè ṣubú nípa idà, kí àwọn aya wa àti àwọn ọmọ wa lè di ikógun? kò ha bára wa dára kí a padà lọ sí Ejibiti? Wọn sì sọ fún ara wọn pé, È jẹ́ kí a yan oló rí kan, kí a sì padà lọ sí Ejibiti. Nọ́nbà 14:1–4.

Nígbà tí James White kọ̀ àpilẹ̀kọ̀ kan nínú Review and Herald ní ọ̀dún 1863 tí ó kọ̀ imòye Miller nípa “àkókò méje,” tí ní ọ̀dún kan nàà Uriah Smith sì tẹ̀ àwòrán itòlẹ̀sẹ̀sẹ̀ èké jáde tí kò ní itòkasi kankan sí “àkókò méje” tó wà nínú Lefitiku, White àti Smith méjèjèjì fi isẹ̀ William Miller sí apá kan, wọn sì lo ọ̀nà itúmọ̀ Bíbélí ti Pùròtèsítàntì apẹ̀yìndà. Ọ̀nà itúmọ̀ àwọn apẹ̀yìndà, tí wọn ṣẹ̀ṣẹ̀ ti dá mọ̀ gégé bí “àwọn ọmọ̀bínrin Bábílóni,” ni wọn lò gégé bí ijìyàn láti kọ̀ ihìn-isẹ̀ Miller tí àngẹ̀lì Gébúrelì ti darí. Ní idánwò kẹwáá fún Ísirelì àtijọ̀, wọn sọ ní tààrà pé, “È jẹ́ kí a yan oló rí kan, kí a sì padà lọ sí Íjibítì.” Ìkùnà ní idánwò kẹwáá àti ikeyin dá ló rí ikòsílẹ̀ “iròyìn” tí ó bá iròyìn nàà mu láti ibèrèpèpẹ̀, àti ló rí ifẹ̀ láti padà sí ẹ̀rú Íjibítì. Nígbà tí Jeremiah dúró gégé bí àpẹ̀rẹ̀ ààmí fún àwọn tí ikùnà àsoṭẹ̀lẹ̀ ọ̀dún 1843 ti mú bínú, Ọ̀lọ̀run pé é ní pàtó láti padà sọ̀dọ̀ Ọ̀lọ̀run àti sí itara rẹ̀ àtẹ̀lẹ̀wọ̀ fún ihìn-isẹ̀ nàà, sùgbón Ó tún pa á láṣẹ̀ pé kó má se padà sí ọ̀dọ̀ àwọn tí a ti dá mọ̀ gégé bí

àwọn omọ̀bìnrin Bábílónì.

Nítórí nàà, bá'yì ní Olúwa wí pé, Bí iwọ̀ bá padà, èmi yóò sì mú ọ̀ padà bọ̀ sí ipò rẹ̀, iwọ̀ yóò sì dúró níwájú mi: bí iwọ̀ bá yà ohun iyebíye kúrò lódò ohun èé'í, iwọ̀ yóò dàbí ẹ̀nu mi: kí wọn padà sódò rẹ̀; sùgbọ̀n kí iwọ̀ má ẹ̀ padà sódò wọn. Jeremiah 15:19.

Ní ọ̀dún 1863, James White àti Uriah Smith yan olórí tuntun kan láti darí wọn padà sí ibikan tí a ti pàṣẹ fún wọn pé wọn kò gbọ̀dò lọ. Joshua àti Kalebu dúró fún àwọn tí ó fẹ̀ lọ síwájú, White àti Smith sì dúró fún àwọn tí ó fẹ̀ padà sẹ̀yìn.

Kókó mírán tí ó yẹ kí a ṣàmì sí nínú apá iwé nàà láti inú Ìwé Nọ̀mbà ni pé iṣòtẹ̀ ikeyìn nàà, èyí tí ó dá gbogbo àwọn ọ̀lọtẹ̀ lẹ̀bi kí wọn kú nínú aginjù ní ọ̀dún m̀erínlélógójì tí ó tẹ̀lẹ̀ e, jẹ̀ ọ̀kan nínú àwọn àtọ̀kasí àkọ̀kọ̀ méjì tí n fì ilà̀nà ọ̀jọ̀ kan fún ọ̀dún kan múlẹ̀ nínú àṣòtẹ̀lẹ̀ Bíbélì, èyí tí ó ẹ̀e ẹ̀ ẹ̀ kí ó jẹ̀ ọ̀fin àṣòtẹ̀lẹ̀ tí ó ẹ̀ pàtáki jùlọ̀ tí a lò láti ọ̀wọ̀ Miller láti ẹ̀ ihìn rere à̀nìpẹ̀kun àti irántí àngẹ̀lì àkọ̀kọ̀ sílẹ̀. Èlẹ̀rìí Bíbélì kejì sí ọ̀fin nàà ni a rí nínú iwé Ìsíkíẹ̀lì.

“Lẹ̀yìn nàà, nígbà tí iwọ̀ bá ti parí wọn, dubulẹ̀ lẹ̀ẹ̀kansi sórí apá ọ̀tún rẹ̀, iwọ̀ yóò sì ru ẹ̀ṣẹ̀ ilẹ̀ Juda fún ọ̀jọ̀ ogójì: mo ti yàn ọ̀jọ̀ kòòkan fún ọ̀dún kan.” Ìsíkíẹ̀lì 4:6.

Ohun tí a kí í sáà ẹ̀ ẹ̀ àkíyèsí nípa àwọn ẹ̀ṣẹ̀ méjèjì tí ó fì ilà̀nà ọ̀jọ̀ kan fún ọ̀dún kan múlẹ̀ ni àkópò itàn iṣẹ̀lẹ̀ tí àwọn ẹ̀ṣẹ̀ nàà méjèjì wà nínú rẹ̀.

Gé-gé bí iye ọ̀jọ̀ tí ẹ̀ ti ẹ̀ ẹ̀ amí ilẹ̀ nàà, àní ọ̀jọ̀ m̀erínlélógójì, ọ̀jọ̀ kòòkan fún ọ̀dún kan, bẹ̀ ẹ̀ ni ẹ̀ ọ̀ ru ẹ̀ṣẹ̀ yín, àní ogójì ọ̀dún, ẹ̀ ó sì mọ̀ iyapa ilé'í mi. Nọ̀mbà 14:34.

Èṣẹ̀ tí ó wà nínú Numbers ẹ̀lẹ̀ ní ibèrẹ̀ Ìsírẹ̀lì àtíjọ̀, ó sì ṣàpẹ̀rẹ̀ iṣòtẹ̀ àwọn èniyàn májẹ̀mú Ọ̀lórùn; ẹ̀ṣẹ̀ tí ó sì wà nínú Ezekiel ẹ̀lẹ̀ ní ọ̀pin Ìsírẹ̀lì àtíjọ̀, ó sì ṣàpẹ̀rẹ̀ iṣòtẹ̀ àwọn èniyàn májẹ̀mú Ọ̀lórùn. Ìjìyà ní ibèrẹ̀ jẹ̀ ikú ní aginjù, Ìjìyà ní ọ̀pin sí jẹ̀ ẹ̀rú ní ilẹ̀ àwọn ọ̀tá wọn. Ilà̀nà ọ̀jọ̀ kan fún ọ̀dún kan tẹ̀numọ̀ iṣòtẹ̀ àwọn èniyàn májẹ̀mú kan. Ìjìyà méjì wà: ọ̀kan ní ibèrẹ̀, ọ̀kan ní ọ̀pin, sùgbọ̀n méjèjì yàtò. Èkínní jẹ̀ ikú nípasẹ̀ idínkù díèdìè bí wọn ẹ̀ n rìn kiri ní aginjù; èyí ikeyìn sì jẹ̀ ìgbèkùn àti ẹ̀rú ní Bábílónì gidì.

Nígbà nàà ni Mósè àti Áárónì dojúbolẹ̀ níwájú gbogbo àpéjọ̀ ijọ̀ àwọn omọ̀ Israẹ̀lì. Jósúà omọ̀ Nùni sì, àti Kálẹ̀bù omọ̀ Jefúnè, ẹ̀ni tí ó wà lára àwọn tí ó lọ̀ yọ̀ ilẹ̀ nàà wò, wọn fa aṣọ̀ wọn ya. Wọn sì bá gbogbo ẹ̀gbẹ̀ àwọn omọ̀ Israẹ̀lì sọ̀, wí pé, Ilẹ̀ nàà tí a la kojá láti yọ̀ ó wò, ilẹ̀ rere gidigidi ni. Bí Olúwa bá ní inú-dídùn sí wa, nígbà nàà ni yóò mú wa wọ̀ ilẹ̀ yí, yóò sì fì í fún wa; ilẹ̀ tí n ẹ̀ sà̀n fún wàrà àti oyin. Kí ẹ̀ má ẹ̀ ẹ̀ sòtẹ̀ sí Olúwa nikan, bẹ̀ ẹ̀ ni kí ẹ̀ má sì bẹ̀rù àwọn èniyàn ilẹ̀ nàà; nítórí wọn jẹ̀ ọ̀unjẹ̀ fún wa: ààbò wọn ti kúrò lórí wọn, Olúwa sì wà pẹ̀lú wa: ẹ̀ má bẹ̀rù wọn. Sùgbọ̀n gbogbo àpéjọ̀ nàà pàṣẹ̀ pé kí a fì ọ̀kúta sọ̀ wọn pa. Ọ̀go Olúwa sì fara hàn nínú àgọ̀ ipádẹ̀ níwájú gbogbo àwọn omọ̀ Israẹ̀lì. Olúwa sì sọ̀ fún Mósè pé, Yóò ti pé tó nígbà wo tí àwọn èniyàn yí yóò máa ru mí bínú? Yóò sì ti pé tó nígbà wo kí wọn tó gbà mí gbọ̀, ní ti gbogbo àwọn àmi tí mo ti fihàn láàárín wọn? Èmi yóò fì àjàkálẹ̀-àrùn koju wọn, èmi yóò sì gba ogún nàà kúrò lódò wọn, èmi yóò sì fì iwọ̀ ẹ̀ orilẹ̀-èdè kan tí ó tóbi tí ó sì lágbara ju wọn lọ̀. Mósè sì sọ̀ fún Olúwa pé, Nígbà nàà ni àwọn ará Ejibiti yóò gbọ̀ ọ̀, (nítórí pé o fì agbára rẹ̀ mú àwọn èniyàn yí gòkè wá láti àárín wọn;) wọn yóò sì sọ̀ ọ̀ fún àwọn olùgbé ilẹ̀ yí: nítórí wọn ti gbọ̀ pé iwọ̀, Olúwa, wà láàárín àwọn èniyàn yí, pé iwọ̀, Olúwa, ni a ní rí lójúkojú, pé ikùùkuu rẹ̀ dúró lórí wọn, àti pé iwọ̀ n lọ̀ níwájú wọn, ní ọ̀sán nínú ọ̀wón ikùùkuu, àti ní ọ̀ru nínú ọ̀wón

iná. Ní báyií, bí o bá pa gbogbo àwọn èniyàn wònyí run bí ẹni kan soṣo, nígbà nàà ni àwọn orílẹ̀-èdè tí wọn ti gbọ́ orúkọ rẹ̀ yóò máa so pé, Nítorí tí Olúwa kò lè mú àwọn èniyàn yìí wọ́ lẹ́ tí ó ti búra fún wọn, nítorí nàà ni ó ẹ̀ pa wọn ní aginjù. Şùgbón nísinsin yìí, mo bè ọ́, jẹ́ kí agbára Olúwa mi tóbi, gégé bí iwọ́ ti so, pé, Olúwa lóra láti bínú, ó sì pọ̀ ní àánú, ó n dári ẹ̀şè àti irékojá jì, şùgbón kò ní dá ẹni jẹ́bi láre rára, ó n bè àwọn oṃo lẹ́bi ẹ̀şè àwọn baba wọn tí tí dé iran kẹ́ta àti iran kerin. Dári ẹ̀şè àwọn èniyàn yìí jì, mo bè ọ́, gégé bí títóbi àánú rẹ̀, gégé bí o sì tí dári àwọn èniyàn yìí jì láti Ejibiti tí tí di isinsin yìí. Númeri 14:5–19.

Ìtàn tí a şàpeṣe nínú àwọn ẹ̀şẹ̀ wònyí di àmì Bíbélì kan tí a n pè ní “ojó ibínú.” A tọ́ka sí “ojó ibínú” nínú Sáàmù márùn-ún-dín-lógórùn-ún, Jeremáyà méjilélógbón àti Héberù méta, şùgbón a kí yóò sọ̀rọ̀ lórí àmì nàà ní àsikò yìí. Ìlànà pàtàkì kan wà tí a fi hàn nínú ẹ̀şẹ̀ tí ó şáájú tí ó gbọ̀dọ̀ jẹ́ mímọ̀. Àpeṣe wòlì Samuẹ̀li, Lúsífà, Ellen White, àti dájúdájú Mósè nínú ẹ̀şẹ̀ yìí, nàà ni ó tún fi ilànà nàà hàn.

Wọn sì wí fún un pé, Wò ó, iwọ́ ti dàgbà, àwọn oṃo rẹ̀ kò sì rin nínú ọ̀nà rẹ̀: nísinsin yìí, ẹ̀ ọ̀ba kan fún wa láti ẹ̀ idájọ́ fún wa gégé bí gbogbo àwọn orílẹ̀-èdè. Şùgbón ọ̀ràn nàà kò dùn mó Sámúẹ̀li, nígbà tí wọn wí pé, Fún wa ní ọ̀ba kan láti ẹ̀ idájọ́ fún wa. Sámúẹ̀li sì gbàdúrà sí OLÚWA. OLÚWA sì wí fún Sámúẹ̀li pé, Fetí sí ohùn àwọn èniyàn nàà nínú gbogbo ohun tí wọn bá so fún ọ́: nítorí pé kí í ẹ̀şẹ̀ iwọ́ ni wọn kò, şùgbón èmi ni wọn kò, kí èmi má bà á jẹ́ Ọ̀ba lórí wọn. Gégé bí gbogbo iṣẹ̀ tí wọn ti n ẹ̀şẹ̀ láti ojó tí mo ti mú wọn gòkè láti ilẹ̀ Ejibiti tí tí di ọ̀nì yìí, nípa èyí tí wọn fi kò mí sílẹ̀, tí wọn sì sin àwọn olórùn miiran, bèè ni wọn n ẹ̀şẹ̀ sí ọ́ pẹ̀lú. Nítorí nàà, fetí sí ohùn wọn; şùgbón kí o kòkọ́ fi ikilò líle kilò fún wọn, kí o sì fi iṣẹ̀ ọ̀ba tí yóò jọ̀ba lórí wọn hàn wọn. Sámúẹ̀li sì so gbogbo ọ̀rọ̀ OLÚWA fún àwọn èniyàn tí ó béèrè lówọ̀ rẹ̀ fún ọ̀ba. Ó sì wí pé, Èyí ni iṣẹ̀ ọ̀ba tí yóò jọ̀ba lórí yín: yóò gba àwọn oṃokúnrin yín, yóò sì yàn wọn fún ara rẹ̀, fún àwọn kẹ̀kẹ̀ ogun rẹ̀, àti láti jẹ́ akọ̀ni ẹ̀şin rẹ̀; àwọn miiran yóò sì máa sáré níwájú àwọn kẹ̀kẹ̀ ogun rẹ̀. Yóò sì yàn àwọn olórí egbèrún, àti àwọn olórí àádọ́ta; yóò sì fi wọn şiṣẹ̀ ilẹ̀ rẹ̀, àti láti ká ikórè rẹ̀, àti láti ẹ̀şẹ̀ ohun ijá ogun rẹ̀, àti ohun èlò kẹ̀kẹ̀ ogun rẹ̀. Yóò sì gba àwọn oṃobinrin yín láti jẹ́ oníṣe tùràrí olóòòrùn, àti aláşẹ̀, àti alágbèdẹ̀ búřẹ̀dì. Yóò sì gba àwọn oko yín, àti àwọn ogbà àjàrà yín, àti àwọn ogbà olifí yín, àní èyí tí ó dára jù lọ̀ nínú wọn, yóò sì fi wọn fún àwọn iranşẹ̀ rẹ̀. Yóò sì gba idámewáá irúgbìn yín, àti ti àwọn ogbà àjàrà yín, yóò sì fi í fún àwọn ijòyè rẹ̀, àti fún àwọn iranşẹ̀ rẹ̀. Yóò sì gba àwọn oṃo-odokúnrin yín, àti àwọn oṃo-odobinrin yín, àti àwọn odomokúnrin yín tí ó dára jù lọ̀, àti àwọn kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ yín, yóò sì lò wọn fún iṣẹ̀ rẹ̀. Yóò gba idámewáá agbo ẹ̀ran yín; ẹ̀yin nàà yóò sì di iranşẹ̀ rẹ̀. Ẹ̀ ó sì ké ní ojó nàà nítorí ọ̀ba yín tí ẹ̀yin fúnra yín yóò ti yàn; OLÚWA kí yóò sì gbọ́ yín ní ojó nàà. Síbẹ̀, àwọn èniyàn kò láti gbọ́ ohùn Sámúẹ̀li; wọn sì wí pé, Rára; şùgbón a ó ní ọ̀ba lórí wa; kí àwa nàà lè dàbí gbogbo àwọn orílẹ̀-èdè; àti kí ọ̀ba wa lè ẹ̀şẹ̀ idájọ́ fún wa, kí ó sì máa lọ̀ níwájú wa, kí ó sì jagun ogun wa. Sámúẹ̀li sì gbọ́ gbogbo ọ̀rọ̀ àwọn èniyàn nàà, ó sì tún wọn so sí etí OLÚWA. OLÚWA sì wí fún Sámúẹ̀li pé, Fetí sí ohùn wọn, kí o sì ẹ̀şẹ̀ ọ̀ba fún wọn. Sámúẹ̀li sì wí fún àwọn okúnrin Israẹ̀li pé, Ẹ̀ lọ̀, olúkúlùkù èniyàn sí ilú rẹ̀. 1 Sámúẹ̀li 8:5–22.

Nínú ẹ̀şẹ̀ yìí Ísírẹ̀li àtijọ́ kọ̀ Olórùn sílẹ̀ gégé bí Ọ̀ba wọn, itàn nàà sì n tọ́ka síwájú sí àkòkò nàà nígbà tí wọn kéde pé wọn kò ní ọ̀ba miiran bí kò ẹ̀ Késàri. Wọn kọ̀ iṣàkóso àtòrunwá Olórùn, wọn sì tẹ̀nu mó ọ̀n pé kí a fún wọn ní ọ̀ba láti inú àwọn èniyàn wọn tikára wọn, kiki láti parí sí kéde pé ọ̀ba wọn jẹ́ ọ̀ba ará Róòmù. Ọ̀ba ará Róòmù ní àwọn ojó ikẹ̀yin ni pòopù ti Róòmù.

Şùgbõn wõn kígbè pé, Mú un kúrò, mú un kúrò, kàn án mò àgbélèbùú. Pilatu wí fún wõn pé, Sé èmi yòò kàn Oba yín mò àgbélèbùú bí? Àwõn olórí àlùfàà dàhùn pé, A kò ní oba miiran bí kò şe Késàri. Johanu 19:15.

Ìkòsílè-oba Olorun náà mú ibínú àti ifarapa ara eni bá Samuẹli tó bẹẹ gẹ́e tí ó fí mò ọ́ gẹ́gẹ́ bí ikòsílè ipò àşòtẹ̀lẹ̀ rẹ̀. Şùgbõn Olorun mú dájú pé Samuẹli lóye pé ikòsílè wõn jẹ́ ti Olorun, kí í şe ti wólí. Nínú àwõn eşè méjèèjì wõnyí tí n fí ibáşepò àşòtẹ̀lẹ̀ Mósè àti Samuẹli hàn sí işòtẹ̀ Ísírẹ̀lì àtijó, ijíyà fún işòtẹ̀ tí ó tẹ̀ lẹ̀ e kò jẹ́ ọ̀pin fún Ísírẹ̀lì àtijó. Egbé kan şì wà, tí Jósúa àti Kálẹ̀bù dúró fún, tí yòò wọ́ Ilẹ̀ Ilẹ̀rí. Ní itàn Samuẹli sị, ọ̀pin Ísírẹ̀lì àtijó wà ní iparí àwõn oba Ísírẹ̀lì, kí í şe ní ibèrẹ̀.

Mósè bẹ́ Olorun pé kó tẹ̀sìwájú láti bá Ísírẹ̀lì igbàni şişẹ̀, nítorí Mósè ronú pé bí a bá mú wõn dé ọ̀pin ní àkókò yẹn, yòò fí itàn mímọ́ ti idásílẹ̀ àwõn èniyàn Rẹ̀ àti ilẹ̀rí Rẹ̀ láti mú wõn wọ́ ilẹ̀ tí Olorun ti şe ilẹ̀rí rẹ̀ fún Ábúrahámù hàn ní ọ̀nà tí kò tọ́. Kókó ibẹ̀ ni pé Olorun yan láti jẹ́ kí işòtẹ̀ şẹ̀lẹ̀, kí ó sị máa bá a lọ, nígbà tí Ó bá pinnu láti lo işòtẹ̀ náà gẹ́gẹ́ bí ẹ̀rí ọ̀títọ́.

Ìwà ibínú olódodo tí Samuẹli fihàn ni Ellen White pẹ̀lú fihàn.

“Rára rí ni mo ti rí láàárín àwõn èniyàn wa irú itẹ̀lórùn-ara eni tí ó lágbára bẹ́e àti àifé láti gba àti láti jẹ́wọ́ imọ̀lẹ̀ gẹ́gẹ́ bí a ti fihàn án ní Minneapolis. A ti fí hàn mí pé kò sí enikan kan nínú egbé náà tí ó pa èmí tí a fihàn ní ipadé yẹn mò tí yòò tún ní imọ̀lẹ̀ kedere láti mò iyebíye ọ̀títọ́ tí a rán sí wõn láti ọ̀run, títi wõn yóò fí rẹ̀ ara wõn silẹ̀ nínú igbéraga wõn, tí wõn yóò sị jẹ́wọ́ pé Èmí Olorun kí í şe ohun tí n mú wõn şişẹ̀, şùgbõn pé èrò inú àti ọ̀kàn wõn kún fún ẹ̀tan-ifẹ̀şùn. Olúwa fẹ́ súnmọ́ wõn, láti bükún wõn àti láti mú wõn lárada kúrò nínú işeyin wõn, şùgbõn wõn kò fẹ́ fetí sí i. Èmí kan náà ni n mú wõn şişẹ̀ tí ó mí sí Kora, Datani, àti Abiramu. Àwõn ọ̀kúnrin Israẹ̀lì wõnyẹn pinnu láti tako gbogbo ẹ̀rí tí yòò fí hàn pé wõn wà ní àşişẹ̀, wõn sị n bá a lọ lójú ọ̀nà àitẹ̀lórùn wõn títi tí a fí fà ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ èniyàn kúrò láti darapò mò wõn.

“Ta ni àwõn wõnyí? Kí í şe aláìlera, kí í şe aláimòye, kí í şe àwõn tí a kò tii tan imọ̀lẹ̀ sí. Nínú işòtẹ̀ yẹn, ọ̀dúnrún-ún méjì àti àádóta ọ̀mọ-aládé wà tí ó ní òkíkí nínú àpẹ̀jọ, àwõn ọ̀kúnrin olókíkí. Kí ni ẹ̀rí wõn? ‘gbogbo àpẹ̀jọ jẹ́ mímọ́, olúkúlùkù wõn, Olúwa sị wà láàárín wõn: nję eése tí ẹ̀yin fí gbé ara yín sókè ju àpẹ̀jọ Olúwa lo?’ [Numbers 16:3]. Nígbà tí Kora àti àwõn alábaákẹ̀gbé rẹ̀ şẹ̀gbé lábé idájọ́ Olorun, àwõn èniyàn tí wõn ti tan jẹ́ kò rí ọ̀wọ́ Olúwa nínú işeyinu yí. Gbogbo àpẹ̀jọ ní ọ̀wúrọ́ ọ̀jọ́ kejì fí ẹ̀şùn kàn Mose àti Aaroni pé, ‘Èyin ti pa àwõn èniyàn Olúwa’ [eşè 41], àjàkálẹ̀-àrùn sị dé sórí àpẹ̀jọ, ó sị ju egbèrún mẹ̀rinlá lọ tí ó şẹ̀gbé.”

“Nígbà tí mo pinnu láti kúrò ní Minneapolis, ángẹ̀lì Olúwa dúró lẹ̀gbẹ́e mi, ó sị wí pé: ‘Kí í şe bẹ́e; Olorun ní işeyin kan fún ọ́ láti şe ní ibi yí. Àwõn èniyàn náà n tún işòtẹ̀ Kórà, Datani, àti Abiramu şe. Mo ti fí ọ́ sí ipò rẹ̀ tó yẹ, ẹ̀yí tí àwõn tí kò sí nínú imọ̀lẹ̀ kí yòò jẹ́wọ́; wõn kí yòò sị fetí sí ẹ̀rí rẹ̀; şùgbõn èmi yòò wà pẹ̀lú rẹ̀; oore-ọ̀fẹ́ àti agbára Mi yòò gbé ọ́ ró. Kí í şe iwọ́ ni wõn n kẹ̀gàn, bí kò şe àwõn iranşẹ̀ àti ihinrere tí Mo rán sí àwõn èniyàn Mi. Wõn ti fí àbùkù hàn sí ọ̀rọ́ Olúwa. Satani ti fọ́ ojú wõn, ó sị ti yi idájọ́ wõn padà; àti bí gbogbo ọ̀kàn kò bá ronúpiwàdà kúrò nínú eşeyin wõn yí, idájọ́ ọ̀minira aláisímímọ́ yí tí n bu Èmí Olorun lójú, wõn yòò máa rin nínú òkùnkùn. Èmi yòò yọ́ ọ̀pá-fitilá náà kúrò ní ipò rẹ̀, bí wõn kò bá ronúpiwàdà tí wõn sị yipadà, kí N lẹ̀ mú wõn lárada. Wõn ti şọ́ iríran èmi wõn di mímọ́jú. Kò fẹ́ kí Olorun fí Èmí Rẹ̀ àti agbára Rẹ̀ hàn; nítorí wõn ní èmi eleyà àti iríra sí ọ̀rọ́ Mi. Ifẹ̀rẹ̀, işeyin asán, iyeyẹ̀, àti

àwàdà ni wòn ñ se lójoójúmọ. Wòn kò ti fi ọkàn wòn sílẹ láti wá Mi. Wòn ñ rìn nínú iná tí wòn fúnra wòn dá, bí wòn kò bá sí ronúpìwàdà wòn yòò dùbùlẹ nínú ibànújẹ. Báyií ni Olúwa wí: Dúró ní ipò isẹ rẹ; nítorí èmi wà pẹlú rẹ, èmi kí yòò sí fi ọ sílẹ tàbí kọ ọ sílẹ.’ Àwọn ọrọ wònyí láti ọdọ Olórún ni mi ò tii gbójúgbà láti kọbi ara sí.” The 1888 Materials, 1067.

A fi iwà Samueli sọkan pẹlú ti Sister White, a sì sọ fún un pé kí ó dúró pẹlú àwọn ọlọtẹ àti isọtẹ wọn, kí ó sì “duro ní” “ipò” “ojúṣe” rẹ. A pàṣẹ fún un pé kí ó dúró ní ipò isẹ rẹ, léyìn tí òun (wòlì obìnrin nàà) ti pinnu láti fi àwọn ọlọtẹ àti isọtẹ wọn sílẹ fún ara wọn.

Òfin ikókó idarúko, èyí tí ó jẹ apá pàtàkì jùlọ nínú ilàna Alifa àti Omega, fi hàn pé igbà àkókó tí a bá darúko kókó-ọrọ kan se pàtàkì gíga jùlọ. Ohun tí ó ní ibàṣepọ pẹlú ibèrẹ gan-an ti isọtẹ Lucifer ni òtítọ nàà pé bí Ọlórún bá ti fẹ, Ó ní gbogbo agbára tí ó yẹ láti pa Lucifer run ní igbà àkókó tí irònú imọtara-ẹni-nìkan rẹ ti bèrẹ láti inú ọkàn Lucifer. Ọlórún lè ti mú Lucifer kúrò nínú ẹdà, Ó sì ní agbára nàà pé bí Ó bá yàn láti se bèẹ, Ó lè ti se é ní ọnà tí kò sí ní sí àngẹlì miiran kan tí yòò tilẹ mọ ohun tí ó se. Dájúdájú, Kò se bèẹ, nítorí pé láàárín àwọn nìkan miiran, iye ì bá jẹ ikòsilẹ iwa Rẹ; sùgbọn Ó ní agbára isẹdà tí yòò ti jẹ kí Ó lè se nìkan nàà gan-an. Sùgbọn Kò se é. Ní sùúrù, Ó jẹ kí isọtẹ nàà di apá kan nínú ẹrì iwa Rẹ, apá kan nínú ẹrì ijà nílá tí ó ti bèrẹ ní ọrún tí ó sì máa dé ayé ní ikeyin. Èyí ni ijíròrò Mose se fún Ísírẹlì àtíjọ. Ọlórún jẹ kí iran àwọn ọlọtẹ kú ní aginjù, Ó sì lo itàn nàà gégé bí àpẹrẹ Bíbẹlì láti mú àwọn òtítọ tí ó ní ibàṣepọ pẹlú ihinrere ànìpẹkun lo síwájú.

Bèẹ nàà ni ó rí pẹlú ikòsilẹ Ọlórún gégé bí ọba ní ojọ Samueli. A pa á láṣẹ fún Samueli láti tẹsíwájú kí ó sì dúró ní ipò isẹ ojúṣe rẹ, láika idánílójú ara Samueli àti imọ àṣotẹlẹ rẹ sí. Èyà yí nínú àbójútọ àṣotẹlẹ àti itàn ti Ọlórún ni a tún mọ nínú àtúnbò tẹnpìlì léyìn igbèkùn Bábílónì. Ọlórún sọ tẹlẹ, ó sì ṣákóso gbogbo èyà inú ọdún mēēēdọgbọn igbèkùn nàà; ipadà sí Jerúsálẹmù, àtúnbò Jerúsálẹmù, tẹnpìlì, àti àwọn ọpópónà àti ọgiri. Ó fi àwọn àṣotẹlẹ àkókò kalẹ tí ó fi hàn igbà tí a ọò dá wọn sílẹ kúrò ní igbèkùn. Ó sọ iye àwọn àṣẹ tí yòò wà láti samisi ibèrẹ ọdún egbèrún méji àti ọdúnrún. Ó pe Kírúsi ní orúko, ọba aláinìgbàgbọ nàà tí yòò bèrẹ ilàna nàà pẹlú àṣẹ àkókó. Gbogbo àwọn èyà itúnbò Jerúsálẹmù àti tẹnpìlì ni a tọka sí ní pátó, ó sì gbé àwọn olódodo ọkúnrin àti àwọn wòlì dide láti se isẹ nàà.

Láika gbogbo imọtẹlẹ àtorunwá tí ó hàn gbangba àti ikópa Rẹ nínú isẹlẹ, isọtẹ tí ó ti yorí sí igbèkùn ní Bábílónì ti mú wíwà nìhin-ín ara Rẹ pẹlú àwọn èniyàn Ọlórún dé ọpin tẹlẹ. Ọgo shekinah kò padà sí tẹnpìlì tí a tún kọ. A lò gbogbo itàn nàà láti pèsè àgbékalẹ àṣotẹlẹ fún itàn ní ọpin ayé, bí ó tilẹ jẹ pé a kò tún bù kún tẹnpìlì nàà mọ pẹlú iwàláayẹ ọgo shekinah ní Ibi Mímọ Jùlọ. Ní ti itumọ yẹ, tẹnpìlì tí a tún kọ jẹ ẹrì kí í se ti iwàláayẹ Ọlórún, bí kò se ti isọtẹ Ísírẹlì. Síbẹ, àwọn wòlì itàn nàà, gégé bí Sámúẹlì àti Sister White ní Minneapolis, tẹsíwájú láti ṣiṣẹ ní ipò wòlì.

Isọtẹ Lúsífà ni ohun àkókó tí a mēnu kàn nínú ijà nílá láàárín Kristi àti Satani, Ọlórún sì jẹ kí isọtẹ nàà máa bá a lọ fún ètè tirẹ. Samueli, láika ibínú ọdodo rẹ sí ifẹ Ísírẹlì láti dàbí àwọn orílẹ-èdè miiran, ni a tọ sọnà láti kópa nínú fifi ọróró yàn àwọn ọba méji àkókó. Àwọn wòlì Ọlórún nàà sì kópa nínú títún tẹnpìlì Ọlórún kọ, tẹnpìlì tí kò ní tún ní iwàláayẹ Shekinah Ọlórún mọ láéláé.

Àwọn tí ñ lo “àwọn àwo itàn-àròsọ” wọn lòdì sí Ọrọ àṣotẹlẹ, ní igbiyànjú láti bo isọtẹ Adventism ní ọdún 1863 mọlẹ, tí wòn sì yàn láti fi ọgbọn àròjinlẹ kan mú àriyànjiyàn wọn dúró pé bí ohun

búburú kankan bá şeşè ní 1863, wòlì obìnrin nàà ì bá ti dá a dúró, wòn jé aláìmòótó ní ifé wòn gan-an sí ilànà àkókó tí a fi hàn nínú itókasi àkókó pátápátá sí işòtè sí Ọlórùn. Ọlórùn máa n jé kí işòtè wà fún àwọn ète tirè, àti bí Ó bá yàn kí àwọn wòlì Rẹ dúró ní àárín gbùngbùn tàbí kí wòn dáké nípa àwọn işòtè tí ó lè dé, èyí ni yíyàn tirè.

Bí a şe n bẹrè sí í ronú lóri ilànà idánwò láti ọdún 1844 sí 1863, èyí tí a ti fi àwòrán rẹ hàn nínú àwọn idánwò mēwàá tí Ísireli àtijó kùnà nínú wòn lẹyìn tí wòn ti kojá Ọkun Pupa, ó şe pàtàkì gidigidi láti lóye òtító Bíbèli yí. Àwọn wòlì Ọlórùn máa n şişé gégé bí wòlì Rẹ ní àwọn àkókò igbòrán àti àìgbòrán, àti nígbà míi wòn kì í şatakò sí àwọn ọràn tí, ní ojú àkókó, yòò dà bí ohun tí a lè retí pé wòlì kan yòò şatakò sí. Nígbà míi ó hàn gbangba pé wòn mò nípa işòtè nàà, şùgbón a dá wòn dúró, àti ní àwọn igbà mìíràn Olúwa a sì fi ọwó Rẹ bo ojú wòn ní ti işòtè nàà. Nígbà tí a bá mọ iran yí, ọdún 1863 di àmì ọnà pàtàkì nínú itàn ijoba kẹfà nínú àşòtẹlẹ Bíbèli, fún iwo iwo Protestanti àti iwo iwo Egbé Republikani pèlú.

Èmi pèlú ti sọrò nípasè àwọn wòlì, mo sì ti sọ iran di púpọ, mo sì ti lo àwòrán ifiwéra, nípasè işé-òjísé àwọn wòlì. Hosea 12:10.